

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un um. . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Nrul de Duminecă
 pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRATIA
 Deák Ferencz-utca 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc în adminka-
 trație.
 Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fl.
 Manuscrise nu se în-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Baronul Helfert.

Ungurii au mai pierdut pe unul din cei mai declarați adversari ai poliicei lor. Baronul Helfert era o bună părțică din »Viena« atât de mult urg sită de unguri. Lueger n'a intrat în acțiune decât la sfârșitul secolului trecut. Pe baronul Helfert îl găsim încă la 1848 dând piept cu ungurii. Ca ziarist, ca scriitor productiv, și ca om de încredere al Curții imperiale el a săvârșit în viața sa lungă multe fapte, cari nu erau pe placul celor dela Budapesta. Un dușman pe față al rușilor, Helfert a publicat la 1870 opera sa »Rusia și Austria«, îndreptat mai ales contra cunoscutelor publicațiuni ale guvernului Fadejeff. Helfert pledează în această scriere pentru înfrângerea supremației ungurești și germane în Austria. Apăsarea ce se exercită de germani și unguri asupra celorlalte popoare ar pricinui ca primul soldat rus, care ar trece frontiera, să fie primit ca un liberator, și asupra ungurilor s'ar descărca stăpânirea rusească precum odinioară cea turcească.

Tot în acelaș an, adică trei ani după încheierea tranzacțiunii ungurești Helfert a prezentat împăratului un memoriu despre situația internă a imperiului. Ideile dezvoltate în aceasta scriere memorabilă se întâlnesc și se întregesc cu cele expuse împăratului în acelaș timp de profesorul Schäffle, însărcinat cu formația ministerului Hohenwart.

Dualismul a fost combătut de Helfert pe toate cărările. Scrierea sa »Reviziunea tranzacțiunii ungurești«, apărută în prima ei parte încă la 1874 se îndreapă cu toată puterea contra »fătului unui ceas al slăbiciunilor«. Pentru Helfert nu era suficientă sancțiunea pragmată, care nu regula decât dreptul de moștenire și de succesiune; el cerea regularea definitivă și a raporturilor de drept public a provinciilor (între care socotea firește și Ungaria) față cu dinastia. Legile ungurești dela 1848 erau considerate de Helfert ca neconstituționale din cauza genezei lor, dacă nuși din alte cauze.

Încă pe când cearta pentru stema Croației (anul 1883) turburase cercurile politice ale Ungariei, Helfert a publicat în ziarul »Vaterland« din Viena o serie de articole pentru dualism și întoarcerea la diploma din Octomvrie.

Activitatea baronului Helfert se deosebește în multe privințe de cea a lui Lueger, cu toate că în fond ei urmăreau aceleași ținte. Unul era mai mult omul penei, celalalt mai mult omul faptelor. Unul se mișca mai mult în cercurile politice superioare, celalalt îndeosebi în păturile burgheze. Și unul și altul însă n'a ostenit în zadar. »Vie a«, peteca roșie pentru unguri, este un produs și al lor. Direcția politică reprezentată și promovată de acești doi zeloși bărbați, rămâne și dincolo de mormântul lor ca un curent puternic al populației austriace, purtat astăzi de un număr însămnat de capete luminate și pene distinse. Helfert trece ca clerical și reacționar înaintea adversarilor săi,

cu toate că în anul 1848 îl găsim între luptătorii libertății și îl vedem în constituanta dela Kremsier apărând drepturile poporului.

Ca subsecretar general în ministerul instrucțiunii publice supt principele Schwarzenberg (1849) firește era peste puțină a reprezenta principii liberale. Clericale vor fi fost pe timpul concordatului principiilor, cari au condus pe Helfert în activitatea sa ca prezident al consiliului suprem permanent pentru instrucțiunea publică. Reacționarismul și clericalismul baronului Helfert este însă în fond mai liberal decât liberalismul falș al domnilor noștri feudali și al cetei de mameluți cei înconjură. Reacționarul Helfert a luptat pentru principiul egalității popoarelor și pentru principiul unității monarchiei. Liberalismul germanilor și al ungurilor, cei cu patenta de domnire, au fost și este cu mult mai strimt. Neîndreptărea popoarelor și divizarea monarchiei, amândouă în favorul unor scopuri egoiste și oligarhice, sânt principii cu mult mai reacționare decât acele, pe cari baronul Helfert putea cândva să le reprezinte.

Pe lângă activitatea sa politică baronul Helfert s'a ocupat îndeosebi cu studii istorice. Evinimentele anului 1848 au găsit în trinsul pe unul din cei mai bine informați și conștiincioși istoriografi. Ca membru al Academiei de științe și ca vicepreședinte al societății geografice a dedicat o parte însemnată din viața sa științii.

Vârsta de 90 ani ce i-a dăruit-o Dumnezeu, l-a scos firește în ultimul timp din planul întâiu al acțiunilor. Altcum a fost

Șovinismul național și creștinismul.

De Dr. Onisifor Ghibu.

(Sfârșit).

Din punctul de vedere de drept, chestiunea schleswigană e foarte problematică. Lupta ce se dă în Schleswig e foarte inegală; de partea nemțească mijloace politice nenumărate, însoțite de o neputință internă care se manifestă și în cercurile istorice după ajutorul statului, de cea daneză o spoliare de drepturi unită cu o putere lăuntrică pe care abia o mai pot ținea în frâu. Desvoltarea istorică a țăriișoarei e un nod gordian și cuvintele lui Bismark »Dah moet wir hebben au fost cea mai bună rezolvire a lui din partea unui politician. Din partea unui politician, și nu a unui creștin! Dar acum țara e germană și danezii n'au nici un drept să pretindă îndărăt o țară cu locuitori de două naționalități, pe care n'a putut-o ținea. De altcum ființa unui popor nu se poate defini prin un document istoric din trecutul îndepărtat, — ea se determină și se concretizează în însăș dezvoltarea culturală a timpului în care se desfășură.

Schleswig Holsteinul e astăzi în mâni germane. Ni-se impune categoric întrebarea: cum am administrat noi această moștenire dela părinții noștri? Când istoria universală — acest tribunal universal al lui Schiller — va ținea judecată asupra noastră, se va dovedi că noi am făcut usură cu ea, sau, poate, că am pierdut o din mână. Căci e un lucru sigur: hotărâtoare nu e stăpânirea asupra unei moșii și metodele de lucru

ale diferitelor culturi cari se ciocnesc între hotărâtoare. Hotărâtoare e: care cultură e cea biruitoare?

Până la 1888 n'a existat o chestiune schleswigană. Danezii și au continuat și după 1864 viața lor națională, cu unica deosebire că acum erau supt oblașuire prusiacă. Cel dintâi pas contra danezilor a fost făcut la 1888, anul suirii pe tron a împăratului Wilhelm II. Atunci a fost eliminată din școli limba daneză, rămânând în drepturile ei numai la religie, 4 ore pe săptămână. Billivismul inaugurat în acest chip a fost însă o mare piedecă în calea spre cultură; din cauza lui, Schleswigul a fost condamnat, atât din punct de vedere german, cât și danez, de rolul de Cenușoacă, în ce privește cultura. Instrucția în două limbi a devenit pentru școlile noastre o problemă neresolvabilă. În vreme ce rezultatele în limba germană erau atât de neînsemnate încât feciorii trebuiau să învețe ca recruți, din nou pe baza specialei pedagogii militare, limba daneză trebuia să rămâie în păragină, fără duh. De fapt eliminarea limbei daneze din școală a fost un act politic, un act protest, care a produs o revoltă a sufletului danez, și nu numai a acestuia ci chiar și a celui german, băștinaș în Schleswig. De atunci s'au deschis ochii danezilor, ei veghiază neadormit și știu la câtă bătrăvoință se pot aștepta dela germani. Germanii sânt, la rândul lor, »consecvenți«; ei fac politica despre care sânt convinși că place celor neorientați dela cârmă și că li va ținea la putere fiindcă reprezintă »ideea mare germană«. Măsura cu care se măsoară locuitorii țării e, la vedere »echitabilă«, numai cât nu datoră și dreptatea îl recomandă pe cineva, ci

sentimentele (»patriotismul«) și flexibilitatea, nu țărâria de caracter, ci facultatea de asimilare. Se crede că astfel se lucrează pentru întărirea germanismului în Schleswig, câtă vreme de fapt asta înseamnă o slăbire din cele mai hotărâte.

Caracteristic e și felul prin care se încearcă zădărnicierea culturii daneze. Paza polițială și inhibiția e la ordinea zilei; nu sânt scutite nici petrecerile cu joc, reprezentațiile de diletanți și adunările societăților de amestecul poliției. Artiștilor din Danemarca nu le e peste tot permis a lua parte activă la vre o manifestație culturală daneză din Schleswig.

Școala e a statului, dar roadele pe care le produce ea formează una din puținele pagini de glorie tristă ale spiritului german. Ea e arena unde pucilanimitatea germană își serbează triumfurile sale. Copiii sânt pândiți în timpul pauzelor dintre ore, în curtea școlii, ca să nu vorbească în limba micii lor, ceea ce le atrage pedepse aspre. Una din problemele ei de căpetenie e infiltrarea patriotismului în elevi, un patriotism de fraze și de paradă, e cât se poate de scârboș (Hurrah patriotismus). Ceea ce se face în direcția aceasta în orelle de religie, e de-adreptul o nerușinare. Sufletul copiilor e ofensat la tot pasul și aluziile grosolane la adresa părinților lor întrec orice margini. Cele mai îndrăznețe minciuni istorice se debitează, numai pentru a-i arăta pe danezi ca pe niște lași și a planta astfel în sufletele copiilor »sentimente« germane! Între astfel de împrejurări nu mai cuprinde pe nimeni mirarea că un învățător german dintr'un sat danez a fost în stare să declare cu o temerară îngâmfare, că datoră lui e

tot la brazdă, totdeauna activ, totdeauna productiv, totdeauna austriac din creștet până în tălpi, totdeauna un credincios supus al dinastiei.

Față cu poporul românesc el nutrea cele mai simpatice simțiminte. Conflictul între maghiari și români trebuie înlăturat — așa susținea el cu tăria convingerii încă în anul 1895 — și se va înlătura negreșit pe cale pașnică și legală.

Moștenitorul de tron și votul universal. Un ziar unguresc din capitală publică o declarație a moștenitorului nostru de tron arhiducele Francisc Ferdinand în chestia reformei electorale, — declarație care confirmă din nou credința de până acum că moștenitorul nostru de tron e pentru introducerea votului universal în Ungaria.

Cu prilejul audienței sale la moștenitorul de tron, noul ministru de culte contele Zichy i-a desfășurat vederile contelui Tisza în chestia reformei electorale, arătând moștenitorului de tron că Tisza luptă pentru o reformă electorală restrânsă.

»Na, da werden wir auch noch was drein zu reden haben«, a răspuns moștenitorul de tron.

Coroana nu-și va călca cuvântul dat.

Primarul Vienei. Eri a avut loc în primăria din Viena o conferință intimă la care au luat parte cei trei ajutoari de primari, Dr. Gessmann și Wessely, președintele Bürgerklubului. Ajutorul de primar Dr. Porzer a declarat din nou că nu aspiră la postul de primar. În urma acestei enunțări, Dr. Neumayer e gata să împlinească testamentul lui Lueger și să primească demnitatea de primar, *obligându-se a renunța la ea în momentul în care Dr. Weisskirchner va fi în situația de a o primi.*

Soluția aceasta a fost primită în toate cercurile partidului creștin-social cu vie satisfacție.

a lucra împotriva influenței părinților asupra copiilor.

O vorbă cunoscută zice că: cine are tinerimea, acela are viitorul. Poate că, dar cine are școala, acela nu are încă tinerimea. Aceasta e, mai mult decât a oricui, a familiei. Și de când școala germană face ceea ce face în ultimele două decenii, se poate zice că tinerimea nu e absolut de loc a școlii, ci exclusiv numai a familiei și a popoului. Și starea aceasta e din punct de vedere religios de salutar, ceea ce se bazează pe porunca a patra din decalog și e firească, oricât ar fi de deprimantă din punct de vedere german. Generația conducătoare a danezilor de azi, o generație de luptători intransigenți, a ieșit din această școală nefirească. Noi, germanii, săcerăm azi ce am sămănat: roadele urei în cultura germană ca cultură impusă cu forța. Și cu toate acestea școala nu-și schimbă tactica. Dar dacă autoritățile școlare superioare nu simt imposibilitatea situației, în schimb dau despre aceasta cele mai eclatante dovezi învățătorii dela țară, cari se refugiază cu toții din școlile bilingve în școlile cu populație curat germană. Aceia cari fac excepții sânt de-o îndrăsneală nelămpiată. Așa d. e. s'a găsit la Paștile trecute un învățător organist, care la sfârșitul slujbei învierii, când credincioșii danezi se grăbeau să lasă din biserică, a intonat imnul imperial, voind să se însinue prin astfel de isprăvuri superiorilor săi.

Până înainte cu câțiva ani spiritul de opoziție danez își avea sediul său în adunări publice, azi el s'a refugiat în familie. Din cauza școlii copii nu se mai pot înțelege în scris cu părinții lor, fiindcă în școală au învățat numai carte nem-

Din România.

Comemorarea lui Lueger în București. Duminică în 22 Martie capitala întreagă a luat parte la marea manifestare de doliu ce s'a făcut pentru moartea lui Dr. Carol Lueger, neîntrecutul primar al Vienei, șeful partidului social-creștin, cel mai puternic partid din Austria și cel mai bun prieten al neamului românesc.

La apelul comitetului care a luat inițiativa acestei mari manifestații s'au cernit nu numai cluburile și prăvăliile, dar și casele particulare pe tot parcursul cortegiului.

La 9 dimineața cetățenii, cu sufletele întristate, se îndreptau în mare număr spre biserică Sf. Gheorghe, unde se slujea serviciul religios întru pomenirea marelui și sincerului prieten al neamului nostru, neuitatul Dr. Carol Lueger.

Veneau rând pe rând bărbați de seamă ai țării noastre, veneau bătrâni, veneau copii și școlari, bărbați și femei, veneau cu toții să-și găsească un loc ca să cinstească memoria celui pe care l-au iubit și căruia iubit.

Și încet, încet, biserică se făcu neîncăpătoare, curtea așiderea, strada la fel. O întreagă mare de capete, deasupra căreia fâlfăiau îndoliate drapele tricolore, supt razele diamantate ale soarelui strălucitor de primăvară.

În biserică, în fața altarului, la stânga o coroană mare de flori de stejar încununa po-tretul în ulei al regretatului Carol Lueger, iar panglicele tricolore atârinate în josul acestei coroane arăta în cuvintele: »Români recunoscători, lui Karl Lueger« toată dragostea și recunoștința ce i-o păstrăm și i-o vom păstra.

Alături, sub zăbranic negru sta drapelul Ligei noastre culturale, al soc. »Carpați«, al »Cercului românilor de peste munți« al societăților »Macedo-române« și alte peste 50, ale societăților și corporațiilor din Capitală, toate mărturie că românii de pretutindeni, din România liberă,

țească. Dar această situație nu se supoartă cu o resignațiune de mucenic, cu ochii așintiți nu mai pe lumea de apoi, ci mamele se pun pe lucru ca să împlinescă ceea ce școala nu vrea să facă pentru copii lor: ele își învață copiii să scrie și să citească în limba daneză. Mai demult servia în familie drept abecedar biblia, astăzi la aceste se mai adaogă încă unul: gazeta. De-odată cu cel dintâi cuvânt citit în limba maternă, copilul soarbe din gazetă și sentimente daneze și cultură națională, și cu cât copilul trebuie să fie mai ascunse aceste lucruri în fața învățătorului, cu atât mai mare tragere de inimă are spre ele.

Dar nu numai copiii învață să citească gazete, ci și adulții. Gazetele cari aveau înainte cu un deceniu câteva sute de abonați, azi tot au pe atâtea mii, și cine știe de câtă autoritate se bucură în fața țaranilor fiecare cuvânt tipărit în gazete, știe ce rezultate produce lectura aceasta.

De fapt Scheswigul-de-Nord n'a fost niciodată atât de danez, ca astăzi, grație politicii germane.

Dar singură politica germană n'ar fi putut în țări viața daneză, dacă alături de ea danezii n'ar fi desfășurat și o activitate pozitivă dintre cele mai bine organizate.

În ce, anume, zace taina puterii aceleia mari a lor, prin care eludează toate strădaniile germanilor? În muncă neîntreruptă și bine organizată. Rar popor care să aibă mai multe societăți, decât danezii, și anume societăți culturale, atât pentru desvoltarea minții cât și a trupului. Sânt foarte răspândite societățile pentru cultivarea cântecelor, obiceiurile și jocurile bătrânești și tot atât de

de peste Munți, și peste Dunăre, toți la oaltă s'au adunat îndurerați în acelaș gând.

La orele 10 a început oficiarea slujbei religioase de către S. S. Vicarul Mitropoliei, înconjurat de preoții bisericei.

La 10 jumătate slujba pentru odihna sufletului lui Carol Lueger s'a terminat; iar cetățenii în masă compactă s'au îndreptat spre piața Sărindar, unde marele nostru orator, dl Barbu Delavrancea, trebuia să pomenească, printr'o strălucită cuvântare, pe ilustru defunct.

În fruntea cortegiului mergea muzica regimentului nr. 6 Mihai-Viteazul, care intona un marș funebru. Venea apoi, purtată de trei fiicăi de peste muți coroana cu portretul lui Lueger, drapelele cernite ale Ligei Culturale, soc. »Carpați«, cercul românilor de peste munți, Soc. Macedo-română, etc., iar printre aceste drapele și în urma lor o negură de capete ce se prelungea pe tot parcursul străzii Colțea și bulevardul Elisabeta, pe unde

se desfășura o frumoasă manifestație de peste 20.000 de oameni.

Oratorul s'a îndreptat spre piața Sărindar, unde marele orator dl Barbu Delavrancea avea să rostiască discursul comemorativ.

După ce se stabili ordinea, corul soc. »Carmen« de supt conducerea maestrului Kiriak intonă cu accente duiioase imnul funebru »Ce e viața noastră« de Dima.

Accentele cântecului de durere se înălțau spre Atotputernicul împreună cu rugile întregului popor.

Cuvântarea dlui B. Delavrancea.

În tăcerea mormântală, supt impresiunea cântecului de rugă, dl Barbu Delavrancea, oratorul nostru neîntrecut, se urcă la tribună și după un moment glasul său răsună puternic, răscolește amintirile trecutului nostru, ne amintește de pretenții neamului nostru, de dispărutul din lumea aceasta, de neuitatul Karl Lueger.

Iată cum a vorbit:

Cetățeni ai Capitalei.

Nu sânt îngăduite de Constituție întrunirile pe străde și supt cerul liber, dar după povața Mân-

răspândite societățile culturale și sportive pentru ca să nu le mai rămână în uitare. Dar mai însemnată este cultura școlară, născută ca răspuns la eliminarea limbii daneze din școală și pusă mai cu seamă supt îngrijirea femeilor daneze.

În timp foarte scurt această societate a ajuns la un record de aproape 2000 de membri și înscrierile de membri noi e în curgere. Societatea școlară s'a înființat în scopul de a trimite pe feciorii de 18—25 ani la școlile populare superioare din Danemarca, unde aceștia nu câștigă numai cunoștințe folositoare pentru viață, ci și o cultură națională temelnică. Până la 1909 au fost trimiși (în curs de 17 ani) 3946 de inși în »patria-mamă«. În afară de aceștia, cari au fost de ordină, băeți mai săraci, au mai cercetat școlile menționate încă vr'o 6000 de fii de danezi mai mai cu stare. De o mare însemnatate e faptul că toți participanții cursurilor (cari în câte 6 luni) duc o viață comunistă în internate unde domnește un spirit treaz și activ, și unde li se acordă deosebită atenție. Granța Danemarcel din spre Germania are nu mai puțin de cinci școli de acestea, ridicate aproape numai pentru »frații subjuogați«. În afară de acestea mai sânt în restul țării încă mai bine de 100, unde ei sânt de-asemenea primiți. Germanii au înțeles rostul astorfel de școli și pentru a opri pe supușii lor acasă, au ridicat și ei patru școli populare superioare în Schleswig (deși în restul Germaniei nu există nici măcar una singură), dar nu ajung cu ele la nici un rezultat, fiindcă, vorba danezului: »spiritul, nu banul e temelia școlii superioare«. Danezul rămâne danez nu fiindcă e născut ast-

toitorului rugile naționale sânt ertate ori unde: Ați început în temple, o sfârșiți supt frumosul cer al României!

Sântem adunați aci într'o negură de capete nu suim contra celorlalți, ci cu toți la oaltă spre a exprima același durere, a vărsa aceleași lacrimi în fața aceluiași om mare, în fața aceluiași mort scump, în fața lui Carol Lueger.

D-nii Vintilă Brătianu, Dr. Istrati, N. Filipescu au depus armele și au întins mâinile deasupra buletelor politice și v'au chemat la o slujbă în amintirea veșnică a lui Carol Lueger.

Și după ce face această introducere, d. Delavrancea, continuă:

»La 1892 românii de peste Carpați hotărâră să-și spuie durerile lor seculare. Se adunară în stat obște, scriseră Memorandul suferințelor lor și trimiseră la Viena o delegație de 300 inși, reprezentanții lor naționali.

În Viena oamenii de stat ai Austriei cedând nevoilor dualismului hotărâră să nu primească oficial pe români. Atunci apără Carol Lueger, consilier comunal, el convocă consiliul în vechiul local al primăriei. Propuse să primească pe români în mod oficial și susținea drepturile lor la existență cu atâta foc, cu atâta căldură, încât apără ca un erou legendar împrejurul căruia se plia sufletele a milioane de români.

Propunerea căzu, dar văzută, consilierii Vienei votând contra cu lacrimile în ochi. Carol Lueger nu se dădu însă învins.

Românii se întoarseră acasă, autorii memorandului fură condamnați și atunci el singur ridică vocea în parlamentul austriac, susținând că Austria trebuie să trăiască bine cu românii de supt stăpânirea ei.

Și a făcut un rău Lueger că a îmbrățișat cauza românilor, dar un rău care l-a întărit puterile.

La 1895 el este ales primar, guvernul nu-l primește. E ales a doua oară: e iarăși respins, e ales a treia oară și atunci fură nevoiți să-l aclame ca primar.

Carol Lueger a susținut cauza românilor în Viena — a spus mai departe oratorul — amintind de 1848, când soarta Vienei stătea în grea cumpănă. Atunci, la un semn al Cezarului, românii se sculară din munți, din văi, din câmpii, sporind puterea de dominațiune a casei de Habsburg.

De unde această iubire caldă pentru români a neaoșului german — s'a întrebat apoi d. Delavrancea.

»El a cunoscut istoria românilor de peste Carpați, a cunoscut durerile lor seculare, a cunoscut portul lor, obrazul lor, a cunoscut inima lor, voința lor neștrămutată, a cunoscut cântecele lor de ură și de iubire, de jale și de dor, a cunoscut în sfârșit neșarmurita lor iubire de neam și

el, el fiindcă e confirmat în cultura daneză. Asta se vede până și în cele mai mici lucruri de mână ale fetelor și în zelul băieților după gimnastica nordică prin care se întăresc și devin rezistenți. Nici un fel de patriotism cușer nu se mai poate opune acestui curent; poporul a aflat calea care duce la scop prin ajutor propriu.

O însemnătate deosebită are în viața națională presa, aceea presă pe care o globesc procurorii ca și prin alte țări, dar care e mai »sprâjinită« de cât altundeva. Sânt gazete cari au la 20.000 de abonați, în stinul unui popor de 140.000 de suflete.

Aproape pe fiecaare familie cade, deci, câte un exemplar; și se poate închipui ce face ea pentru unitatea culturală a neamului pe care-l servește.

Care poate fi cuvântul unui creștin nepreocupat în fața astorfel de frământări cu un ascuțit, adesea, dușmănos? Sufletul fiecăruia se revoltă împotriva asupritorului, fie mijloacele de cari se servește oricum ar fi, și e o satisfacție rară când vezi cum un profesor de al unei universități germane și un preot german se poate ridica până la o înălțime care i șade atât de bine unui creștin, dela care desăprobă spiritul necreștinesc de care sânt conduși prusiicii față de micul crîmpei de danezi. »Dacă cuvântul pe care unui bărbat l-i impune dragostea lui de adevăr, mai poate avea vr'o influență în Prusia și, peste tot în Germania, — zice profesorul Rade — cuvintele spuse de profesorul Asmundsen nu vor putea rămânea fără de efect«.

atunci mândria germanului s'a înfrățit deplin cu mândria latinilor.

Dar, iubind pe românii de dincolo, fatal ne iubea și pe noi, căci e cu neputință a despărți în două iubirea, sau a despărți în două ura.

Pentru omul de știință a existat și există Carpații, dar când e vorba de rasă ei nu pot exista. Și aci și dincolo aceeași limbă, aceleași cântece, aceleași simțăminte, toate exprimate prin aceeași limbă. Carpați există. Carpații nu există!

Lueger a iubit dar în noi nu pe poporul bucureștean sau pe cel brașovean: el a iubit rasa și când la 1906 vine între noi la sărbătorirea jubileului regelui nostru, primul său toast l-au închinat regelui și poporului român, l-a închinat înțelepciunii și tăriei noastre.

Rasele au putut peri altădată, azi nu. Poporul român a avut atâta putere de afirmație încât a obținut putere de conformație.

Amintiți-vă de cântarea »Limba nici morții nu o vom da«.

Nedând o prin urmare, unul de ar rămânea dintre noi tot am exista ca rasă. Dar aci sântem 12 milioane de români toți gata să pierim înaintea de a ne pieri limba.

În biserica de dincolo domnește limba românească — e un drept antic — limba aceasta o vor românii de dincolo, limba aceasta o cântă, în graiul românesc, își spun durerile și iubire, își iau adio dela căminul părintesc.

Omul acesta care ne-a înțeles în toată ființa noastră prin flăcăii vecinici de dincolo, prin fetele ca trandafirii de peste munți, acest mare vienez este și va fi și un mare român.

De-aceea și noi ne am întrunit să aducem omagiile de pietate față de scumpul mort al Vienei, scumpul mort al celor 12 milioane de români.

Fostul primar, d. Mihail Cantacuzino a avut buna inspirație să boteze una din străzile capitalei cu numele lui Carol Lueger și astfel avem trinitatea Michelet, Quinet, Lueger, trinitate care ne spune că latinii și germanii știu ce misiune avem noi și știm cum ni-o împlinim.

Chemăm cu toată emoția sufletului, chemăm spiritul Atotputernicului să ne asculte și să ho-dinească sufletul robului lui și amicului nostru în pace.

Iar noi românii putem spune că în Panteonul amintirilor noastre va sta etern numele lui Lueger alături de al marilor cetățeni ai Franței, Michelet și Quinet.

Dumnezeu hodinească sufletul lui Lueger. Urmașii urmașilor noștri vor spune totdeauna Vienei că noi știm să iubim, dar că știm și să urim, fiindcă sântem demni, și orice om demn trebuie să iubească și să urască.

Urmașii vor spune Vienei că ori.ât Viena i-ar ridica monumentele lui Lueger, templul lui i-am ridicat noi, aci, în sufletele noastre ale tuturor«.

Astfel a terminat d. Barbu Delavrancea cuvântarea lui pentru pomenirea neuitatului nostru mare prieten.

Cuvintele marelui orator au emoționat adânc, au redeșteptat în sufletele noastre amintiri și dorinți dragi tuturor românilor.

După un ropot de aplauze, mulțimea s'a împărșiat încet, încet, defilând în fața portretului lui Lueger, așezat pe tribună.

Comitetul de inițiativă al serbării a adresat ajutorului de primar al Vienei Dr. Neumayer următoarea teleg. amă:

»Poporația Bucureștilor este întrunită la serbarea comemorativă a marelui vostru cetățean, neuitatul amic al românilor Dr. Carol Lueger. Slujba bisericească și procesiunea se fac în asistența tuturor notabilităților și tuturor claselor poporației.

»Vă rugăm să comunicați consiliului comunal și poporului vienez manifestația sincerei condoleanțe a poporului nostru și în același timp neștrămutata lui simpatie pentru continuatorii operei lui Lueger«.

După „bătălie“.

Intreaga presă din monarhie, cu foarte puține excepții, condamnă în terminii cei mai aspri procedul brutal și incalificabil al partidului independist de supt șefia lui Justh, care — prin câțiva membri ai săi, fără îndoială puși la cale de șefi — a coborât nivelul parlamentului unguuresc cum nu se poate mai jos.

»Atentat« a numit Maj. Sa atacul brutal al »eroilor« cari au voit să și eternizeze numele prin săvârșirea unor delictate prevăzute în codul penal.

Și ce e mai grav, sânt multe momente cari dovedesc că scenele de eri n'au fost o izbucnire spontană a patimilor, ci executarea unor planuri premeditate.

Telegrama Maj. Sale.

Șeful cancelariei a adresat încă în cursul zilei de eri, la ordinul Maj. Sale, următoarea telegramă ministrului-președinte Khuen Héderváry:

»Maj. Sa a luat la cunoștință raportul despre evenimentele petrecute în ședința de azi a Camerei deputaților, îi exprimă ministrului președinte Khuen Héderváry și ministrului de agricultură Serényi, cu prilejul atentatului săvârșit împotriva lor, condoleanțele sale mai adânci și-i roagă să-i raporteze cu urgență despre starea lor«.

Atât ministrul-președinte cât și ministrul de agricultură au răspuns mulțumind Maj. Sale pentru cuvintele grațioase.

Seara, după orele 8, arhiducele Iosif s'a prezentat în persoană la ministrul președinte și i a exprimat indignarea pentru cele întâmplate.

Ce spune ministrul-președinte?

Un redactor al ziarului »P. Llod« a avut încă ieri seara o convorbire cu ministrul președinte care i a povestit următoarele:

»Eu n'am avut de gând să iau cuvântul, dar în cele din urmă am cedat provocărilor opoziționaliilor și am început să vorbesc. Abia am ajuns să citez legea X din 1867, când opoziția a izbucnit în proteste zgomotoase. Ședința s'a suspendat. La redeschiderea ei, opoziția ședea liniștită. Abia am început să vorbesc însă, zgomotul a izbucnit cu furie îndoită. N'am fost în stare să vorbesc. M'am hotărât să iau apărarea libertății cuvântului și am făcut doi pași înspre banca stenografilor pentru a le dicta câteva cuvinte despre libertatea aceasta. Dar nici aceste cuvinte puține nu le-am putut spune, fiindcă mi au eșit în cale, cu urlete asurzitoare, o mulțime de deputați în frunte cu Eitner... M'am înapoiat la banca ministerială.

În clipa aceasta se născu în jurul meu o învâlmășală enormă. Am simțit cum câteva hârtii ușoare îmi zboară, pe dinapoi, în cap. Apoi cineva mi-a aruncat de frunte un cod. O secundă în urmă un volum din »Corpus juris« mă nimeri în cap, încât era să caz. Imediat în urmă, un obiect vârtos și greu îmi zbură în față. Atunci nu știam încă ce era... În clipa aceea câțiva deputați m'au luat în mijlocul lor. Am simțit cum unul dintre ei mă îmbrățișează, pentru a mă apăra. A fost deputatul Eszterházy Moricz, care a fost și el lovit în spate. La stăruințele prietenilor mei am eșit din incintă și numai în culoare am observat că sânt rinit și că rana îmi sângerează. Nu știu cine m'a rănit...«

În jurul ministrului-președinte se desfășurase o adevărată bătălie. Deputații Hencz și Nagy Emil, cari veniseră într'ajutorul ministrului președinte, s'au bătut formal. Hencz afirmă că l-a ras cinci palme deptatului Zakarias, care aruncase în ministru-președinte cu călimara. Deasemenea și Nagy Emil declară că a pălmuit pe un deputat care aruncase în ministru-președinte cu o carte.

Plan premeditat.

Scenele petrecute în cameră au fost viu discutate în toate partidele politice și atât

kossuthiștii cât și poporalii, fără de a mai pomeni de partidul muncii naționale, condamna procedul partidului Justhist. Cei mai mulți parlamentari sânt convinși că bătaia de ieri a fost plănuită de mult timp. Deputatul Hencz afirmă că știa de mai înainte că justhiștii vor să provoace un scandal mare și chiar de aceea se așezase în apropierea primului-ministru pentru a-l putea apăra la nevoie.

Toată lumea e convinsă că autorul moral e Polonyi și că Justh a știut despre intențiile deputaților, căci a părăsit incinta câteva clipe înainte de ce ar fi izbucnit scenele scandaloase.

O declarație cinică.

Deputatul Markos, unul dintre cei mai murdari deputați ai Camerei, atît în ce privește fizicul cît, mai ales moralul său, acuzat că el l-ar fi lovit în cap pe ministrul-președinte Khuen, publică o declarație în care spune că «durere, nu el a fost acela care a aruncat călimara».

Declarația aceasta de-un cinism disgustător a revoltat toată lumea...

Poliția urmărește pe agresori.

Budapesta, 22 Martie. Poliția capitalei a început azi ancheta în afacerea bătăilor din ședința de ieri a camerei. De-ocamdată scopul ei e de a stabili faptele. Prefectul poliției publică un apel public prin care invită toate persoanele cari au fost martorii scenelor din cameră și cari ar putea face depuneri pentru dovedirea faptelor să comunice tot ce știu comisarului Toth János.

Urmările se fac în baza art. 301, 302 și 165 din codul penal. Articolele 301 și 302 stabilesc faptul punibil al leziunii fizice grave, leziuni cari se vindecă în termen mai lung de opt zile, iar art. 165 stabilește faptul punibil al violenței contra autorităților.

Poliția ia măsurile acestea pentru a pregăti procedura judecătorească, apoi va trimite actele procurorului și nu va asculta pe inculpați decât numai după ce va primi ordinul procurorului.

Comisarul Tóth e de părerea că dreptul de inviolabilitate apără pe deputații agresori și după dizolvarea camerei, deoarece au săvârșit agresiunea în calitate de deputați. Părerea asta însă nu împărtășită de toți. Dimpotrivă, se citează cazul când în anul 1904, după dizolvarea camerei, toți deputații cari au devastat sala au fost imediat urmăriți de poliție.

Miniștrii răniți.

Budapesta, 22 Martie. Starea miniștrilor răniți s'a îmbunătățit în mod simțitor. Pansamentele au fost schimbate și s'au pus mici bandaje negre. Miniștrii s'au îndreptat încât au luat parte la citirea mesagiului de dizolvare.

Correspondența oficioasă a guvernului vestește următoarele: Primul ministru Khuen-Héderváry a avut o noapte liniștită. Nu a avut fierbințeli. La orele 10^{1/2} doctorul Lumnitzer l'a vizitat. A luat baștiga, a spălat rănile și a lipit pe ele plastru trandafiriu.

Cancelaria de cabinet s'a interesat din nou de starea primului ministru. Secretarul Dr. Bárczy István a raportat în mod amănunțit. Sute de manifestații de simpatie au sosit la primul-ministru Khuen-Héderváry. Multe persoane cer personal informații amănunțite.

Presa vieneză despre scandal.

Viena, 22 Martie. (Dela corespondentul nostru). Toate ziarele publică articole de fond despre evenimentele de ieri din camera ungară, desaproband energic scenele brutale.

Oficiosul »Fremdenblatt« scrie: »Acest parlament termină în așa rușine, încât parlamentarismul rămâne pustiit. Nu e o întâmplare că aceasta se întâmplă în Ungaria, fiindcă nicăiri drepturile n'au fost desprețuite atât de fățiș ca în parlamentul ungar care se dădea drept apărător al drepturilor tuturor, dar nu respecta libertatea cuvântului nici unui opozițional. În camera ungară a stăpânit teroarea, care până acum n'a izbucnit, fiindcă era în majoritate. Îndată ce s'a văzut redusă la minoritate, a izbucnit în scenele brutale de ieri. Alegătorii vor trebui să aleagă acum nu între un partid sau altul, ci între parlamentarism și terorism. Ungaria va reînvia când în parlament adversarii nu se vor teme să li spargă capetele«.

»Neue Freie Presse« scrie: »Nu există circumstanțe atenuante pentru astfel de sălbătăcii. Justhiștii și-au compromis viitorul pentru totdeauna. Nu vor mai ajunge niciodată la putere«.

»Tageblatt« publică un articol sub titlul »Parlamentarisches Betyarentum«; »Zeit«: »Furor hungaricus«; »Arbeiterzeitung«: »Apași parlamentari«.

»Reichspost« scrie: »Ziua de ieri e o rușine pentru parlamentarism și o nenorocire pentru Ungaria, căci va mîna apa pe moara lui Tisza, adversarul votului universal, deoarece atentatorii se socotesc partizani ai acestui vot«.

»Deutsches Volksblatt« scrie un articol intitulat »Asia« și spune: »Evenimentele de ieri sânt reminiscențe asiatiche ale urmașilor hunilor. Conte Tisza a afirmat că naționalitățile sânt inculte, dar naționalitățile nu se dimit la asemenea fapte. Când aceiași deputați, cu niște smintiți și bețivi, s'au năpustit asupra deputatului român Dr. Vaida, ministrul-președinte de atunci Wekerle a zămbit. Acum sângele hunic s'a revoltat și contra guvernului, în acelaș timp deputații aceștia au dovedit însă că sânt nu eroi, ci lași«.

Dizolvarea Camerii.

Mesajul de tron.

Arad, 22 Martie.

Liniștea dodonică a palatului regal din Buda a fost azi tulburată de un act de mare solemnitate. Archiducele Iosif a citit azi din încredințarea monarhului, în fața reprezentanților partidelor parlamentare, mesajul de dizolvare a parlamentului, care timp de patru ani a înșelat toate așteptările coroanei, a înstăpânit anarhia în toate ramurile vieții de stat, și-a călcat promisiunile și, ca culme a activității sale destructive, a distrus ieri prin fapte de-o barbarie și brutalitate fără păreche și cele din urmă rămășițe de nădejde ce mai putea lega domnitorul de activitatea unui parlament, răsărit din si-temul

legii electorale de până acuma. Și e bine că a dat această dovadă supremă a incapacității sale, căci a vădit astfel, spre risipirea definitivă a nedumeririlor cercurilor competente, că o schimbare radicală a sistemului parlamentar a devenit de acum o necesitate constituțională mai mult decât imper oasă.

Actul dizolvării a decurs în marginile formalităților obișnuite, fiind de față numai reprezentanții partidelor cari n'au luat parte la scandalul de ieri din cameră: naționalștii, guvernamentalii, membrii fostului partid constituțional și clericali.

Archiducele Iosif a dat citire, în numele domnitorului, următorului mesaj de tron:

— Domnilor magnați și deputați! După o funcționare de aproape 4 ani activitatea constituțională a parlamentului, funcționarea lui armonică în interesul țării a încetat. Ținem de-o datorie constituțională a Noastră, ca în situația aceasta păgubitoare țării, să facem cu puțință noului parlament a se apuca cât mai curînd de rezolvirea marilor probleme ale viitorului. Din acest motiv, la propunerea prezentată Nouă de guvernul Nostru în temeiul articolelor de lege IV din 1848 și X din 1867, am luat hotărîrea să dizolvăm mai de timpuriu parlamentul.

Facem aceasta în nădejdea ce o punem în viitor, în nădejdea că bunăînțelegere dintre rege și națiune și încrederea lor mutuală vor garanta desfășurarea netulburată a vieții constituționale precum și dezvoltarea prosperității țării. Primiți mulțămirile Noastre pentru ostenele d-voastre laborioase și pentru activitatea rodnică ce-ați desfășurat în partea cea mai mare a duratei parlamentare. Primiți și duceți celor cari v'au trimis sincerul Nostru salut regal. Cu aceasta declaram parlamentul e dizolvat.

Poliția din Budapesta șarjând pe socialiști.

Muncitorii din capitală au organizat aseară două mari întruniri pentru votul universal. Ca întotdeauna însă ei au avut să îndure și de data asta vandalismul poliției, care s'a năpustit sălbătecă asupra lor după sfârșitul întrunirilor. Deși, conformându se ordinului lansat de șefii partidului, socialiștii s'au abținut dela orice demonstrații pe stradă, poliția a șarjat mulțimea ce venia dela întruniri, a scos spadele și s'a năpustit cu o sălbătăcie căzăcească asupra trecătorilor, rănind grav o mulțime de indivizi nevinovați. A fost o adevărată orgie a vandalismului ceace s'a petrecut aseară în capitală. Multe victime au fost transportate la spitaluri. Partidul a hotărît să ceară guvernului satisfacție.

Conferința partidului național român.

Budapesta, 22 Martie. (Dela corespondentul nostru). *Comitetul executiv al partidului național român și delegații organizațiilor provinciale s'au întrunit astăzi la o nouă ședință luând în discuție raportul comisiei de 10.*

Comitetul n'a adus până acum nici o hotărîre definitivă.

Ședința se va continua mâine.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

pentru că dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely, se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeții separate, în oricare parte a Ardealului. În provincie la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă!

Scene furtunoase în dieta croată.

Agram, 22 Martie. În ședința de azi a dietei croate s'au petrecut scene furtunoase. Îndată după deschiderea ședinței banul Croației Tomasić ia cuvântul și face declarația: »În camera ungară s'au petrecut erii câteva atacuri regretabile, ale căror jertfe au fost ministrul-președinte Khuen-Héderváry și contele Serényi. În numele națiunii și a dietei croate exprim sincerile mele regrete pentru cele întâmplate.«

Declarația aceasta e primită cu protestări și vociferări.

Supilo, cerând cuvântul, declară că deși în principiu nu aprobă armele alese de deputații unguri, înțelege indignarea lor.

Președintele Medaković îi ia cuvântul. Toată Camera izbucnește în strigăte.

Se anunță la cuvânt Radivojević, sârb-radical, și Elegović, starcevician. Președintele acordă cuvântul deputatului Radivojević. Deputatul Elegović, urmat de alți deputați, se năpustește asupra tribunei, dar e reținut. Se naște o încălțare mare. Președintele suspendă ședința.

După redeschiderea ședinței scenele furtunoase se repetă și ședința din nou trebuie suspendată. În sfârșit spiritele se liniștesc și ședința se poate continua și termina.

Retragerea d-lui Dr. Ioan Suciu din politică.

Se știe că fostul deputat al Boroșineului d. Dr. Ioan Suciu, unul dintre luptătorii cei mai de seamă a Aradului și a provinciei sale, s'a retras în primăvara aceasta din arena luptelor politice. Cu toată stăruințele ce s'au depus pe lângă d-sa, ca să-și schimbe aceasta hotărâre d. Suciu a rămas ireductibil: a refuzat de a mai primi candidatura în cercul său ori în alt cerc electoral și și-a depus și posturile de onoare ocupate în organizația noastră politică.

Retragerea d-lui Suciu a fost și este regretată în mod sincer de toți cari au apreciat activitatea neobosită a acestui luptător de temperament cu merite mari și incontestabile pentru luptele noastre naționale.

Cu d. Ioan Suciu viața politică a românilor din Arad pierde, credem nu pentru totdeauna, pe unul dintre luptătorii săi cei mai de seamă. D. Ioan Suciu a adus nota sa personală în luptele noastre. Temperament viu, combativ, violent, caustic și de spirit cu adversarii săi, în fond d. Suciu e o fire de artist. Între oratorii noștri nimeni ca dânsul nu are puterea de a înduioșa, de a atinge coardele sentimentului. Deși în forma cam învechită a limbii din Arad, discursurile sale sânt purtate de un mare avânt, și sânt îmbrăcate în haine de imagini totdeauna nouă și strălucitoare, de o logică puternică și neîndurată. Ca om de principii, dânsul a fost totdeauna reprezentantul naționalismului în concepția lui cea mai severă și curată.

Timp de aproape două decenii luptele românești din sala comitatului Aradului nu au avut un reprezentant mai aprig ca pe Dr. Ioan Suciu. Se va vorbi totdeauna cu respect de rolul frumos ce d-sa l-a avut în noul curent al politicii activiste chiar dela inaugurarea sa, în organizarea celor două vestite izbînzi electorale, în Lugoj și în Beiuș, precum și în ultima luptă din cercul

său, care a fost una dintre cele mai crâncene în alegerile trecute și pe cari numai o energie neistovită ca a d-sale le-a putut câștiga. Aceste lupte îi și câștigaseră renumele de *marele elector* al partidului, care îl desemna pe d-sa totdeauna cu organizarea luptelor electorale. Bogatele sale experiențe câștigate pe terenul acesta i-au sugerat poate adâncă sa nemulțămire de felul organizației noastre de partid actual, pe care a socotit-o totdeauna din pricina principală a insucceselor noastre politice.

Dl. Suciu a invocat motive de ordin personal pentru retragerea sa, pe cari, din clipa ce d-sa a declarat hotărârea sa definitivă și irevocabilă, nimeni nu se credea în drept să le discute. S'a produs impresia, că distinsul luptător, care într'adevăr a ostentat mult și fără preget și mai ales a sacrificat mult își cere un mic concediu de recreiere, de câștigare de noi puteri și că în curând va reveni spre bucuria prietenilor și în interesul bine priceput al cauzei naționale.

Acum dl. Suciu trimite o scrisoare deschisă către foștii săi alegători din cercul Boroșineului, prin cari își ia în termini duioși rămas bun dela dânsii, din care vedem însă că între motivele retragerii sale sânt unele și de ordin principiar.

Reproducem aceasta parte din scrisoarea dlui Suciu.

Stimați Alegători! Iubiți Frați!

Partidul național român a intrat cu începutul anului 1905 iar în activitate, părăsind tactica de mai înainte, practică timp de peste două decenii, de a se abține dela alegerile dietale.

În campania electorală din 1905 a izbutit partidul național român să câștige 8 mandate în dieta țării, dintre cari 3 erau din comitatul Aradului.

Și nu e mirare, că un popor, ce numără trei milioane de suflete, care adică după dreptate cel puțin prin 70—80 de deputați ar trebui să fie reprezentat în sfatul țării, abia 8 mandatarî a putut să aleagă din sinul lor, pentru că pe vremea pasivității întreg organizmului partidului nostru național căzuse într'o stare de lăncezeală și lipsea rețeaua contactului direct dintre conducători și popor, care contact nemijlocit e neapărat de lipsă în ducerea luptelor politice.

Convins de necesitatea unei organizări raționale și sistematice a partidului național român din țara întreagă și pătruns de adevărul, că reale și trainice succese partidul nostru nicicând nu o să obțină prin discursuri rostite în dietă, fie aceea ori cât de demostenice, ci numai prin o organizare strânsă și prin o disciplină de partid impunătoare o să izbutim a ne valida noi, poporul român din această patrie, drept ca un factor, care de nu i-se dă respectul și dreptul cuvenit, știe și e în stare, ca prin arme constituționale să și le elupte: atât în clubul deputaților, cât și în fața comitetului național tot mereu am solicitat organizarea temeinică a partidului nostru național.

Au fost unii, cari erau de părere, că n'avem lipsă de o reorganizare a partidului, pentru că — după părerea lor — există doar o organizație tradițională a partidului nostru național român, în care după vechea datină, preoții și învățătorii comunelor singuratice sânt chemați să mijlocească dirjarea alegătorilor români.

Alții aflau, că n'ar fi consult să tulburăm spiritele și să atingem ambițiile prin o transformare pe întregul a organizației noastre de partid. Dealtcum o recunoșteau și dânsii, că cerințelor timpului modern pretinsa organizație existentă nu mai corespunde, iar între împrejurările critice de azi, acea rețea veche pierde cu încetul înțreaga ei valoare.

Alții iar nu știau cum să accentueze îndeajuns, că nu e bine să ne amestecăm în treburile con-

ducătorilor fruntași din singuraticele comitate, cari s'ar putea simți jigniți, dacă comitetul ori clubul național ar porni în comitatul lor lucrări de organizare fără exclusivul lor concurs.

Din atari considerate proiectul meu de organizare, care l-am elaborat și prezentat comitetului național și clubului dietal al naționalităților, deși primit pe lângă foarte mici modificări din partea amândoror corporațiuni încă în primăvara anului 1905, în aplicare — n'a intrat.

Dacă la alegerile din anul 1906 ni-a succes totuși ca să mai cucerim șase mandate noi pe lângă cele 8 de mai înainte, a fost meritul împrejurărilor priincioase, mai ales roada apostolatului împlinit de cei 8 deputați aleși în 1905 și de mai mulți alți fruntași înimoși, cari cutrierând în vara și toamna aceluia an aproape toate cercurile locuite de români, în peste 100 adunări publice au deșteptat poporul din amorțeală.

Și în lipsă de o organizare temeinică a obținut așadar partidul nostru național cu ocazia alegerilor din 1906 oareși-cari mici succese, dar era de știut, că aceste succese nu se pot considera de trainice. Dela alegerea din 1907 la Bocșa și la cea din 1909 la Oravița, dureros s'a adevărit.

Impins de conștiința mea intimă, am cercat să conving pe toți cei chemați despre netemeinicia excepțiilor, ce se ridicau împotriva inaugurării unei noi organizații a partidului nostru național și după multă trudă și mult necaz mi-a și succes să câștig consimțirea clubului și cea a comitetului național: de-a se pune în aplicare regulamentul de organizare.

Anul 1908 ni-a adus acest succes efemer. În interesul cauzel m'am angeajat și eu însumi cu modestele mele puteri la lucrările de organizare, cari le am și pornit în Februarie 1908, cu aparat mare. Ce era însă de așteptat... guvernul prin organele sale a încercat îndată să ne pună piedeci în calea organizării partidului nostru și legându se de forme, ne-a tras pe câțiva supt cercetare transgresională.

Chiar și aceasta mică piedică a fost însă destul, ca clubul să ordoneze suspendarea lucrărilor de reorganizare până la sentința ministrului.

După ce s'a pronunțat ministrul Andrassy, am elaborat un nou plan de organizare auxiliară într'o formă, de care să nu se mai poată agăța organele administrative, și după ce am asigurat și garanțiile recerute pentru executarea acestui plan, l'am prezentat clubului dietal, care l-a și primit cu unanimitate și a designat comisiile indicate. Peste două luni însă, comitetul național a abandonat acest plan de organizație — care după a mea părere, numai cu numele mai există.

În urma acestei hotărâri a comitetului național, am fost silit să declin dela mine orice răspundere pentru urmări. Din acest moment m'am decis a mă retrage de pe arena luptelor politice și dacă nu am abzis imediat de mandat, a fost din considerații față de d-voastră, stimați alegători și iubiți frați, pe cari nu voiam să vă expun neplăcerilor unei alegeri supletorii.

Acum însă țin să vă aduc la cunoștință, ce am notificat onoratului club naționalist încă în decursul anului trecut, că: între împrejurările date nu mai sânt în poziția de a primi candidatura de deputat în cercul Boroșineului. De altcum eu și în fața d-voastră am declarat franc cu ocazia dării mele de seamă din 1907 în Boroșineu, *cumcă legământul primit din încrederea d-voastră de cerința punerii în lucrare a organizării partidului nostru național.*

Și a ajuns, ca să mă țin de cuvânt.

Abonați și răspândiți în toate
părțile țării

TRIBUNA
unicul ziar politic național
român ce apare dimineața.

Scrisori din București.

O glumă nostimă. — Memoriul ovrellor. — Conferințe. — Pentru Lueger.

București, 7 Martie.

Mare ciartă între patrioții din București. Cele două gazete ale lor »România Hirlap« și »România Magyar Ujság« sânt la cuțite. Prima este redactată de cunoscutul agent, jidanul Schajer Németh, a doua de Székely Béla care din cauza bunului tratament din temnițele de stat ale Ungariei, a trecut în România. E băiat înar, inteligent și posnaș. Duce o campanie aprigă în contra concurentului său, pe care de data aceasta l-a succes să-l facă de ris în fața ungarilor din România. Iată cum :

A trimis lui Schajer următoarea corespondență din Ploiești: »Membrii academiilor maghiare de știință s'au ocupat iarna aceasta foarte mult cu opera de curând apărută a lui Molnár Zoltán, membru al academiilor, în care este vorba despre poetul persan Nezir al Mehmed, un fel de Petőfi al persanilor. Nezir s'a luptat în 1848 alături de Petőfi, a fost bun prieten cu acesta și dela el a învățat arta de a scrie. Operele lui au apărut abia acum sub titlul de »Rá-masz«. Din poeziile lui am tradus următoarea bucată pentru »România Hirlap«.

Vallomás.

Éjjel só ében kutat a szivem ;
Nappalnak fényét már nem ismerem.
Sohajok röpönnék »pedve, vágyva,
Álmok száguldának, futnak utána.
Jaj, szóim, mely k csak végezet sirnak ;
Egekbe törnek és feléd hívnek.
Rombadölt világom só-ét, kietten...
Boldog ágomat h'ába keressem.
Utalan utakat járkálok te érted
Tudod hogy kért szol a dal és az étek
Ahány szál virág nyit, anyiszor áldok... etc.

Poezia continuă pe același ton. Celie de sus în jos inițialele versurilor ne dau fraza: *En Schajer buta vagyok* Eu Schajer sânt tâmpit.

Schajer a publicat poesia împreună cu notița în propriul său ziar. Vă puteți închipui hazul de nedreșcis în cercurile adversarilor. Și cu toate acestea acest tip este care urmărește tot ce se face în interesul mișcării noastre naționale în Ardeal și Ungaria. El este care denunță guvernului unguresc pe toți fruntașii românilor, cari vin prin București, și întinzându-se între ungurii din București ciarta nădăjduim că se vor descoperi lucruri senzaționale despre opera de sobol a spionului.

O delegație a ovrellor născuți în România a înaintat ieri un memoriu corpurilor legiuitoare române, cerând ca acestea să aducă un proiect de lege prin care să-l declare cetățeni români pe toți ovrellor născuți și crescuți în țară.

Vechea poveste cu meritele ovrellor pentru țară se repetă și în acest memoriu, pe care un ziar, care are pretenție de a servi interesele naționale, îl găsește »bine documentat«. Memoriul se sfârșește astfel :

»Intre români și evrei nu există deosebiri de interese. Țara e destul de bogată ca să ne poată hrăni pe toți, și de aceea credem că se poate face politică național-economică fără să se lovească în noi. »Evreii încap foarte bine în cadrul naționalismului economic și politic«.

»Înlăturarea greutăților stă numai în recunoașterea noastră ca pământeni, adică în încetarea nedreptății ce ni se face de a fi puși la rând cu străinii. Dacă n'am fi socotiți ca străini problema întregă n'ar avea ființă și naționalismul nu ne ar avea în vedere pe noi.

»Sântem fii legiuitori ai acestei țări și avem drept la protecțiunea ei. Cerem să nu se tăgăduiască ce-i al nostru : însușirea de pământeni.

»O cerem fiindcă n'am demeritat dela țară. »Dragostea noastră de țară și neamul românesc am dovedit o și o dovedim în fiecare zi. Am arătat rînd pe rînd netemeinicia învinuirilor ce ni-se aduc.

»Nu înțelegem să fim victimele unei uri pe care n'am meritat-o, pe care faptele noastre n-o îndreptățesc«.

Spre a fi mai complet acest memoriu, trebuia ca »pământeni« să anexeze la dânsul și cartea doctorului Șumuleanu, în care publică actele privitoare la procesul cărciumarilor otrăvitori jidanii din Iași, să anexeze și decizia comercianților din Anglia, de a nu mai trimite mărfuri la Iași din cauza deselor falimente frauduloase și să mai anexeze albumul calomniilor din presa străină. Numai astfel ar fi fost complecți.

Astăzi, urmând să aibă loc marea manifestație națională în amintirea lui Lueger, toate ziarele din capitală au apărut în doliu. Un singur ziar a făcut excepție. Este ziarul *Dimineața*, în redacția căreia numele lui Lueger, neînduplecatul antisemit nu este rostit bucuros.

Profesorii dela universitatea din Iași au hotărît să țină o serie de conferințe culturale în aula universității din acest oraș.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Demisia guvernului Italian.

Roma, 22 Martie. Ministrul președinte Sonnino a anunțat Camera că și-a dat demisia.

Cauza demisiei e că în ședința de azi a Camerei, majoritatea a votat contra proiectului despre convenția de navigațiune.

Regele n'a făcut acum nici o declarație în ceea ce privește primirea sau neprimirea demisiei.

Roma, 22 Martie. Se crede că actualul ministru de marină Bettolo va fi viitorul prim-ministru. Alții cred că a tualul ministru de externe *Tittoni*. De altfel după ce guvernul a căzut din cauza partizanilor lui Giolitti, ar fi natural să vie el, — dar refuză.

Viena, 22 Martie. Din sorginte sigură află că ambasadorul din Viena al Italiei, *Avarna*, a plecat la Roma. În ultimul timp a avut căeva întâlniri cu ministrul de externe austro-ungar *Aehrenthal*.

Vizita regelui Bulgariei la Constantinopole.

Constantinopole, 22 Martie. »Monitorul oficial« publică un comunicat asupra vizitei regelui Ferdinand, spunând că a venit să arăte sultanului sincera-i prietenie. Astăzi regele Ferdinand a vizitat pe moștenitorul de tron și-a primit pe miniștri, apoi corpul diplomatic și președinții camerei și senatului.

Regina Eleonora a vizitat haremul sultanului și a primit vizita soțiilor ambasadorilor.

Sofia, 22 Martie. Cu ocazia vizitei nu se vor ține toasturi, din cauza Coranului care interzice vinul. Ziarele spun, că regele Ferdinand e satisfăcut de această »pedică«, neputând satisface toată lumea prin toast.

Apropierea austro-rusă.

Viena, 22 Martie. Toată presa europeană discută comunicatele despre apropierea austro-rusă. Presa rusă este nemulțumită și atacă presa autriacă, spunând că s'a câștigat puțin prin tratative așa de lungi, — mai ales Rusia n'a dobândit ceace dorea.

Presă franceză este satisfăcută și zice că Franța va participa la apropiere, care va asigura pacea Europei.

Alegerile în Bosnia.

Sarajevo, 22 Martie. Listele electorale se vor afișa la 11 Aprilie. Alegerile vor avea loc la 13, 23, 25 și 28 Mai.

Disensiani în partidul creștin-social.

Viena, 22 Martie. Deputații creștin-sociali au ținut o întrunire și au votat o moțiune contra deputatului *Hraba*, care a atacat într'un discurs pe *Gessmann*. Porzer și alți șefi, exprimându-se pentru *Weiskirchner* și *Neumayer*. Numitul deputat a lovit prin aceasta în unitatea partidului. Presă liberală crede că aceasta e drept primul simptom al disensiunilor din partidul creștin-social.

Nou președinte al Dumei.

Petersburg, 22 Martie. Duma rusească și-a ales astăzi noul președinte. Socialiștii și cadeții s'au abținut dela votare. Președinte a fost ales șeful octobriștilor *Gucicov* cu 221 voturi contra 68.

Note și impresii.

— Chestiu pălărilor de dame. —

Astăzi, cum mă plimbam în bătaia razelor calde de soare, ferindu-mă cînd la dreapta, cînd la stînga pentru a nu mă lovi de pălăriile mari de dame, — mi am adus aminte de America cea depărtată, de americanii aceia cuminți, cari știu să se apere împotriva tuturor exagerărilor.

În Maryland, o provincie a Statelor-Unite, bărbajii astăzi sînt fericiți: congresul a votat o lege care pedepsește pentru »contravenție« orice femeie care îndrează să poarte o pălărie de-un diametru mai mare de 25 cm.

Femeile din Maryland își merită soarta. Își aleseră pălării de dimensiuni primejdioase pentru comunicația liberă. Pe viitor vor fi nevoite să renunțe la pălării așa de mari, căci legea le condamnă la amendă pînă la 500 coroane.

Așa sînt Americanii practici și rezoluți. În statul Nebraska oțelieri sînt obligați, prin lege, să dea oaspeților fiecare zi prosop curat. În statul Colorado legea pedepsește oferirea sau primirea bacșifului. În statul Oregon se pedepsesc femeile cari poartă o pălărie mai lungi de 20 cm. Orice ac mai lung e socotit drept armă ucigătoare și damele sînt trase la răspundere și amendate pentru purtare de arme. În statul Delaware legea a impus un impozit special pentru toți burlacii. În Utah toți cetățenii sînt obligați să facă cel puțin o baie pe săptămîna... Și așa înainte.

Statul Maryland stă, cu toate acestea, în fruntea statelor moderne. Și congresul lui nu s'a mulțumit cu legea împotriva pălărilor mari. Un membru al congresului a anunțat un nou proiect de lege care obligă toate damele să-și ia pălăriile din cap în teatre, în sale de concert și localuri publice. Cele cari nu se supun vor fi pedepsite cu amenzi grele de bani, dela 100—500 coroane.

Astăzi, cum mă plimbam pe stradă, ferindu-mă cînd la dreapta cînd la stînga pentru a nu mă lovi de pălăriile mari de dame — mi am adus aminte de acești americani practici și mi-am dat seama ce bine ar fi să se introducă și la noi asemenea legi. Fiecare damă care poartă o pălărie ce trece peste anumite dimensiuni să fie pedepsită cu 5 cor. și apoi, treptat, a doua oară cu 10 cor. și așa înainte. Tot asemenea să se pedepsiască cu amenzi treptate damele cari nu-și vor lua pălăria în teatru etc.

Poate la început vor plăti fără multă supărare amenda de 5 cor.; dar cînd vor fi nevoite să plătiescă 10, 15 sau chiar 20 cor., se vor domoli și încetul cu încetul vor reduce dimensiunile pălărilor, cari vor redeveni iarăși modeste și corăspunzătoare ca pe vremuri.

Fabrica de
spălat a lui

Nagy Károly

Cluj—Kolozsvár,
str. Malom nr. 4.

Gulerile și manșetele precum și tot-felul de albituri și perdelele de dantele le face albe ca zăpada și le calcă dându-le luciul ca de oglindă.

Lucrările ce trec peste 10 coroane le expediază franco acasă.

Oare de ce nu se pot înălța legislatorii noștri la acest nivel de energie rezolută?

Convins că am tratat chestia pălăriilor de dame cu temei, am prezentat manuscrisul — șeful și așteptam să aud câteva cuvinte elogioase. În schimb, șeful mă privește cu un zîmbet batjocoritor.

«Și crezi că amenziile aceste vor speria damele să mai poarte pălării mari? Naivule, se vede că nu ești înșurat! Legile propuse n'au nici un rost. Ele nu sînt îndreptate împotriva damelor, ci împotriva noastră a bărbaților, — care noi vom avea să plătim, pe lângă prețurile oribile ale pălăriilor, și amenziile treptate...»

Mă dau bătut.

Bleriot.

INFORMAȚIUNI.

ARAD. 22 Martie n. 1910.

— **Comuna Brusturi a întregit salariul învățătoresc.** Ni-se comunică: Comuna Brusturi, (protop. Hălmaș) la stăruința bravului primar Lucaciu și a învățătorului Moise Nicodin a decis cu însuflețire se întregesc salariul învățătoresc conf. legii lui Apponyi, pentru a mântui școala românească.

— **Știre personală.** Ni-se scrie: Zelosul tînăr, Dl Silviu Dragomir a făcut rigurosul al doilea cu eminență. Promovarea d-sale de doctor în teologie a avut loc ieri, la 21 l. c.

Felicitările noastre!

— **Procesul muncitorilor sindicaliști din București.** Se știe că tribunalul Ifov a condamnat la câte 5 zile închisoare pe muncitorii sindicaliști I. C. Frimu, D. Marinescu, Cristescu și Matică fiindcă în seara de 19 Octombrie, anul trecut, cu ocazia unei introniri ținută la cercul «România Muncitoare» din București, au ultragiât și lovit pe agenții polițienești.

Contra acestei sentințe au făcut apel atât inculpații cât și parchetul.

Judecarea acestor apeluri a venit ieri înaintea secției I. a curții din București, Sâmbătă. Inculpații s'au prezentat asistați de dnl. avocați D. Miile, Radu D. Rosetti, Ion Gh. Stolan și N. D. Cocea.

D. procuror Drăghici arată pe scurt cum s'au petrecut faptele, susținând că pedeapsa dată e prea mică în raport cu gravitatea lor. Conchide la admiterea apelului parchetului și la majorarea pedepsei dată de tribunal.

După pledoariile avocaților apărători, curtea s'a retras spre deliberare. Reaparând a publicat sentința prin care curtea a majorat pedeapsa dior D. Marinescu, Gh. Cristescu și I. C. Frimu, condamnându-i la câte o lună de zile închisoare, iar pe d. Ilie Matică l-a declarat ach. tat.

— **Deraierea unui tren de persoane.** Se telegrafiază din New-York: Lângă Marshalltown, statul Iowa, a deraiat un tren personal. 12 vagoane s'au distrus cu desăvârșire. Până acuma sînt 45 de morți, 50 persoane grav rănite. Multe persoane lipsesc. Numărul exact al morților e necunoscut încă.

— **Epilogul bătăliei de sânge dela Rusciuc.** Din Sofia se anunță: Socialiștii au ținut ieri după amiază în piața principală o mare adunare publică, în care s'a protestat contra evenimentelor sângeroase dela Rusciuc. Au luat parte la adunare mai multe mii de oameni. După adunare mulțimea s'a reslătit în ordine fără să provoace incidente. Adunarea publică convocată de partidul liberal a avut de-asemena o desfășurare liniștită. Poliția și miliția a prevenit cu măsuri în-

finse orice demonstrație. S'au organizat apoi adunări în mai multe orașe de provincie, toate având o decurgere liniștită.

— **Promoție.** Aflăm că d. Octavian Crășmariu, fiul părintelui N. Crășmariu din Bărateaz a fost promovat Sâmbătă în 19 Martie de doctor în științele de drept la universitatea din Cluj. Felicitările noastre!

— **Greva a un milion de muncitori.** Din Londra se telegrafiază: Ieri au avut loc tratativele între reprezentanții proprietarilor de mine de cărbuni din Walesul-de-sud și între reprezentanții muncitorilor mineri. Tratativele însă s'au întrerupt fără să se obțină vre-un rezultat. Proprietarii n'au căzut de acord cu muncitorii nici pentru o reluare apropiată a tratativelor și astfel greva pare inevitabilă, deoarece contractele dintre proprietari și muncitori vor deveni scadente deja la 31 Martie. Greva va lipsi de pâine circa vre-o 200.000 de mineri dela minele din Wales, precum și un mare număr de muncitori de altă branșă. Se crede că greva va păgubi, direct sau indirect, în total vre-un milion de muncitori.

— **Necrolog.** Valeria Ardelean din Timișoara a răposat în vîrsta de 20 ani la 20 Martie n., în Timișoara. Imormântarea ei a avut loc Luni, 21 Martie n., în cimitirul gr. ort. român din Timișoara-Fabric.

Odihnească în pace!

— **Fondul cultural al arhidiecezei Blajului.** Cu vie satisfacție constatăm că spiritul de jertfă al românilor iubitori de lege și limbă se manifestă tot mai vădit. Abia sînt câteva săptămâni de când s'a luat inițiativa înființării unui fond cultural în arhidieceza gr. cat. a Blajului, și contribuțiile au trecut peste suma de 100.000 coroane.

Numărul din urmă al «Unirii» din Blaj publică o serie nouă de contribuții cari trec peste 15 mii de coroane. Au contribuit anume.

Nic. Mărculeț, preot, Stena 40 cor., Nic. Petru, preot, Gugu 100 cor., Gheorghe Farago, not. pens. Cluj 50 cor., I. Popovici, stud. silv. Selmebárya 50 cor., Marius Etkes, propr. Velcheriu 300 cor., «Patria», institut de credit Teuș 300 cor., Gheorghe Halmágyi, învățător, Bărcuț 22 cor., Nicolau Solomon, protopop, Ludos 500 cor., Aur. Filip, Brașov 500 cor., Gheorghe Berghia, învățător, Teaca 400 cor., Nicolae S. Aron, protopop, Teaca 600 cor., Ștefan Colcer, preot, Dâmb 400 cor., Ioan Rus, învățător, Dâmb 200 cor., Dr. Victor Fodor, medic, Orade 200 coroane, Ioan Pop, învățător, Budiu 100 coroane, Basil Mureșan, preot, Budiu 500 coroane, Gavril Hîntea, preot, Suat 300 cor., Coman Gligor, inv. Gurarului 200 cor., Dion. Dancea, inv. Gurarului 500 cor., Dion. Aaron, preot, Gurarului, 600 cor., Nicolae Togan, protopop, Sibiu, 500 cor., Romul Botezan, învățător, Sibiu, 200 cor., Petru Balaș, preot, Oarba, 500 cor., Alex. Vijoli, inv. Oarba, 100 cor., Teod. Hârșan, preot Chimitești, 500 cor., Ioan Boeriu, preot, Lechința, 500 cor., Gheorghe Repede, preot Homorod, 500 cor., Dr. Liviu Cigărean, adv. Sasca, 500 cor., Valer Platon, învăț. Lăscud, 300 cor., Moise Birtolon, not. pens. Lăscud 1000 cor. Iuliu Laslo, preot, Lăscud 200 cor., Filon Botezan, inv. Aștinț 100 cor., Alex. Bărbulescu, preot Aștinț 200 cor., Ioan Bozdoc, preot, Cicud 200 cor., Victor Simoneti, inv. Bogata, 500 cor., Nic. Cuculu, preot, Bogata, 200 cor., Iuliu Căpălnean, preot B. Szt. Miklós 500 cor., Vasile Rus, preot Șeulia de Câmpie 500 cor., Filon Roman, inv. Șeulia de Câmpie 200 cor., Ioan Agârbicean, preot, Bacium 500 cor., Gheorghe Bărbat, protopop, Blaj 1000 cor., Iosif Cutean, preot, Copșamare 100 cor., Ștefan Lița, preot, Lunca 200 cor., Ilie Cămpian, preot Gy. Szt. Miklós 500 cor.

— **Atentat împotriva emblemei Ungariei.** Zilele trecute, ziarele din Budapesta publicaseră știrea senzațională că în clasa a III-a elementară a școlii săsești din Sibiu necunoscuți au zmul de pe perete emblema Ungariei.

»Sieb. Deutsches Tageblatt« din Sibiu anunță că știrea aceasta e una dintre obișnuitele născociri tendențioase ale presei ungurești.

În realitate e vorba de o întâmplare fără orice importanță. Un ucenic de lăcătuș, care avea să repare ceva în sala clasei întâmplător s'a atins de emblema, care a căzut pe pământ, dar a doua zi a fost pusă la loc...

— **Scandal în Duma rusească.** Din Petersburg se telegrafează: Cu prilejul discuției bugetului instrucției, deputatul Puriskievici a declarat că în școlile superioare ruse nu se în-tâlnește de cât corupție. (Mare sgomot la stînga. Un socialist și un extremist strigînd: Inșelătorule! sînt excluși de către vice-președintele Wol-konski pentru două ședințe. Stînga bate în bînci și face un sgomot enorm. Un membru al grupei de traillști asociîndu-se la cuvintele celor excluși a fost exclus pentru 15 ședințe).

Dl Puriskievici voind să continue, socialistii declară că îl vor împiedica. Președintele îl exclude pe toți pentru o ședință. Miljukow, șeful cadeților, protestînd că președintele pune Duma într-o situație imposibilă și umilitoare este și dînsul exclus în mijlocul vociferărilor centrului și dreptei întregi; o altă fracțiune a Dumei se asociază la punctul de vedere al lui Miljukow.

Ședința se suspendă.

La redeschidere d. Puriskievici se urcă din nou la tribună, dar un socialist declarînd că-l va împiedica de a vorbi este exclus pentru două zile. Se produce un tumult furtunos în timpul căruia membrii stîngei rup capacele dela pupitre. Puriskievici își cetește discursul și părăsește tribuna în apăsusele dreptei. (Mare sgomot la stînga).

Duma intră apoi în ordinea zilei.

— **Necrolog.** Maria Iorgovici născ. Juica și Silvia ca fiice Mărioara, Iulia, Mărioara, Victoria, Valeria și Cornelia nepot și nepoate, Iuliu Iorgovici ca ginere cu inima înfrîntă de durere anunță că *Mihail Juica*, paroh gr.-ort. român, după grele suferințe a trecut la cele eterne Sâmbătă la 6/19 Martie 3 ore după amiază în eate de 65 ani în al 41 al preoției sale.

Rămășițele pămîntești se vor așeza spre odihna veșnică Luni în 9/21 Martie la 10 ore a. m. în cimitirul gr.-ort. român din Srediștea-mică.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvîntată!

x «Luceafărul», anul I-VII se află spre vânzare cu 250 cor. la Iustin Ardelean, compactor în Arad. Numeri singuratici nu se vînd.

x Pentru 60 de fileri, poți pregăti ușor acasă 2 litri licheruri Alasch sau Anisette, Benedictin, Chartreuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Rosa, Vanilie, Silvoriu, Rachiu de drojdie și Rom. 10 doze în prețul de 6 coroane, cu modul de pregătire expediază franco. Burger Frigyes, farmacist în Cluj-Kolozsvár.

x Cei mai frumoși trandafiri, soiuri nobile tranchurți înalte, de trei ani se găsesc în grădina bine reputată a lui Farkas Antal, în Cluj. Cei ce se vor referi la ziarul nostru, cerînd catalogul ilustrat îl vor primi gratis și franco. Amănunte la inseratul apărut în nrul de azi.

▼	ANUNȚURI!	▼
▼	se primesc cu prețuri moderate la administr. »Tribunet«.	▼

Fotografierile cu electricitate a lui

DAJKOVITS

Pe timp înourat și întunecos sînt cele mai acomodate.

== «Saspalota» în Oradea-mare — Nagyvárad. —

Cronica socială și artistică.

Dela societatea teatrală. Intrunindu-se comitetul societății de teatru în ședință plenară Duminecă la 6/20 Martie în Brașov, a decis ca *viitoarea adunare generală*, în urma invitării inteligenței române din loc să se țină la *Toplița*, având comitetul central să se îngrijască de festivitățile artistice ce se vor organiza cu acest prilej. Mai departe a angajat *definitiv* pe dl. director artistic A. P. Bănuț pentru restul timpului până la expirarea actualului »Plan de acțiune«. A decis mai departe a acorda *tot din dol în doi ani premii și ajutoare* pentru piese teatrale, compoziții muzicale originale și colecții de melodii populare, în suma totală de 1000 coroane din nou creatul fond *Dr. Ion Miha*. S'au luat măsuri pentru un *turneu artistic* al bursierilor societății în cursul lunii Iulie în mai multe centre cu populație română din patrie. In fine s'au stabilit punctele de orientare relativ la compunerea unui nou »Plan de acțiune«.

ECONOMIE.

Școala pentru economia de casă (școala de menaj) susținută de »Reuniunea femeilor române din Sibiu«, deschide la 15 Aprilie n. un curs nou de bucătărie. Cursul va dura dela 15 Aprilie până la 15 Iulie. Taxa pentru elevele interne e de 150 coroane, iar pentru cele externe de 120 coroane. Informațiuni mai detaliate se pot primi dela domnișoara Tulia Bogdan, Sibiu strada Baier nr. 1.

Linia ferată Brașov-Crizbav. O firmă din Brașov *Csapó et Colina* înaintat ministrului de comerț cererea pentru acordarea concesiunii unei linii ferate secundare dela Brașov la Crizbav. Linia va atinge punctele Sân Petru, Bod (fabrica de zahăr), Hălchiu, Satu-nou și Crizbav. Ministrul a trimis proiectul pentru aviz vicespaniului de Brașov. Noua linie ferată va atinge mai multe comune cu populație românească.

Școala industrială, susținută de »Reuniunea femeilor române din Sibiu«, între alte lucruri frumoase pregătește și odăjdii, aplicând și la acestea numai motive originale românești. Materialul ce se întrebunțează la pregătirea odăjdiilor e de calitate cea mai bună. Preoții noștri ar face un lucru de laudă, dacă având trebuință de odăjdii s'ar adresa cu comanda lor către școala amintită (Sibiu, Str. Schewis nr. 15). Sântem deplin încredințați, că cu odăjdiile pregătite de școala industrială vor fi muțumiți, fiind și mai durabile ca cele confecționate de fabricile străine, cari nu se uită decât la câștig. Reuniunea femeilor române din Sibiu, prin confecționarea de ornate bisericesti nu umblă după câștig, scopul ei este a da ocaziune bisericilor noastre, ca să se pro-vadă cu ornate frumoase și trainice și a introduce pretutindenea motivele de artă românească. Fără îndoială un scop nobil, care merită toată atențiunea din partea preoțimii noastre de ambele confesiuni.

Piața grânelor din Aradul-Nou

22 Martie 1910.

Fri a fost cea dintâie zi oficioasă a primăverii primăvara însă s'a statornicit deja de mai multe

zile și să nădăjduim că de-aci înainte vom avea o vreme din ce în ce mai frumoasă.

Pentru sămănături zilele ploioase ce s'anunță vor fi se poate mai favorabile.

S'a vândut azi:

grâu 400 mm.	19.80—13.—
orz mm.	6.20— —.—
ovăș mm.	6.70— —.—
secară mm.	8.— —.—
păpușoi 400 mm.	5.60—5.70

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 11 Martie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Orturi nou			
De Tisa — — — — —	28 K.	95—30 K.	—
Din comitatul Albei — —	28	80—29	80
De Pesta — — — — —	28	90—29	—
Bănățianesc — — — — —	28	95—29	—
De Bacica — — — — —	28	60—29	—
Secară de calitate I. — —	19	75—20	05
Secară de calitate mijlocie	19	55—19	65
Orzul de nutreț, calitate I.	14	75—14	95
Ovăș de calitate I. — — —	15	70—16	—
Ovăș de calitate a II. — —	15	40—15	60
Cucuruz — — — — —	14	80—15	—

BIBLIOGRAFII.

In institutul de arte grafice și editură »Minerva« din București au apărut următoarele scrieri ce se află de vânzare la *librăria »Tribunei«*.

Björnsterne Björnson, Veselul ștregar, trad. de N. D. Ciotari. Prețul cor. 1.50.

M. Eminescu, Articole politice. Pr. 80 bani.

A. Mirea, Caleidoscop, v. II. Pr. cor. 1.50.

H. Balzac, Moș Goriot, trad. de R. Baltag, pr. cor. 2.—

E. Lovinescu, Viața și opera lui Grigore Alexandrescu, pr. cor. 2.—

P. Cerna, Poezii, pr. 2.—

Radu Rosetti, La capătul pământului. Note din călătorie, pr. cor. 2.—

Em. Gârleanu, Nucul lui Odobac, pr. cor. 1.50.

Gustave Flaubert, Doamna Bovary, trad. de L. Dauș, pr. cor. 2.—

D. Negru, Cum ne naștem, Cum trăim, Cum murim, Știință popularizată, pr. cor. 2.—

Petru Dulfu, Cântece și povești. Prețul Cor. 1.50.

Din »Biblioteca teatrului Național« au apărut n-rele: 6. *Diavolul*, de Fr. Molnar. Prețul —35 bani, — 7. *Ultimul văstar*, de N. Panade. Prețul 35 bani și 8. *Prostul*, de L. Fulda. Prețul 50 bani.

Din »Biblioteca Minervei« a 30 bani au apărut n-rele.

63. V. Caralvan — Domnița Iliana.

64. Nuvele italiene.

65. A. Theuriet — Prăvălia la dol crapei.

66. E. Zola — Cum mor oamenii.

67. I. Turghenieff — Intâia iubire.

68. A. de Amicis — Din împărăția iubirii.

69. E. Theuriet — Nuvele.

70. H. Taine. — Despre natura operei de artă.

71. H. Murger. — Balade.

72. A. Gorovel. — Datinele noastre la nuntă.

73. S. Masian. — Suflete stinghere.

74. Maxim Gorkhi. — Conovalow.

La fiecare broșură să se adauge și 10, 20 fil. porto postal.

Din valoroasele cărți ale regretatului canonic Dr. Augustin Bunea:

Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa, schiță biografică . . . . . cor. 1.—
Chestiuni din dreptul și istoria bis. române unite, partea I . . . . . cor. 2.—
partea II-a . . . . . cor. 1.50
Discursuri; Autonomia bisericească;
Diverse . . . . . cor. 5.—
Ierarchia românilor din Ardeal și Ungaria. . . . . cor. 3.—
Mitropolitul Sava Brancovici . . . cor. 1.50
Amintirea lui T. Cipariu . . . . . cor. —.50

La Librăria »Tribunei« se află de vânzare:

I. Russu-Șirianu: La Roma, schiță din călătorie . . . . . » 2.—
Dr. E. Babeș: Diaagnoza . . . . . » 3.—
A. Cosciuc: Nutrirea animalelor de casă (op. premiat) . . . . . » 1.50
A. O. Maior: Bibliot. copiilor, vol. II. » 1.60
» » v. III și IV. » 1.—
Isidor Ieșan: Românii din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent . » 1.50

Comandele de cărți etc. precum și prețul lor să se adreseze către: **Librăria »Tribunei«, Arad str. Deák ferencz 20.**

Poșta Redacției.

D-lui V. Șt. în *Beiuș*. Se păstrează pentru numărul de popor.

Posta Administrației.

Alex. Manciu, Vrani. Rugăm a ne comunica datul când ați trimis banii pentru calendare. Andrei Fătuleș, Ploiești. Mai ai de plătit 9 cor. pe anul 1909. Nicoară Suciu, Șomoșkeș. Am primit 12 cor. abonament până la 1/VII 1910. Nicolae Cărăbaș, Bobola mai datorezi 2 cor. pe anul 1909. Oct. Pop, Vád. Banii trimși în 2 Martie i-am primit în abonament.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,
str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Îți cade părul??? N'ai decât să folosești **spirtul pentru păr, »Petroi«** a lui **Kulka** care e cel mai sigur mijloc în contra căderii părului și a mătreaței. — După o folosință de 2—3 zile vom obține rezultate sigure. Prețul unei sticle cu o esplanare în limba română 2 cor.

Pistruii, petele galbene, sgrăbunțele și ori-ce necurățanie a feței se depărtează și curățește mai bine **Crema de lapte de crin** a lui **Kulka**. Prețul unei tegle 1 cor. **Săpun de crin** 1 cor. **Pudră de crin** în toate colorile 1.20 cor. Preparate cosmetice de prima calitate. Expediare zilnic cu poșta. — Se pot căpăta dela farmacia la „**Vulturul negru**“ a lui **Kulka Emil** din **Timișoara-Cetate** Nr. telef. 645.

Mulțămită publică.

Pentru scopul petreceri aranjate de tinerimea universitară română, din Cluj la 10 Mart. a. c. am primit oferte, respective suprasolviri dela următorii P. T. Domni: 1. *Oferte*: I. P. S. S. Ioan Meșianu, Sibiu P. S. S. Dr. Demetriu Radu, Oradea mare, George Pop de Băsești și Dr. Vasile Bianu Buzău, — câte 20 cor.; Petru Mocsonyi Kápolnás, Dr. Iosif Gall Lucareț, Anton Mocsonyi, Bulcsiu, A. Trăfilă, Galați Colonel Paul Muntean Sibiu, Dr. Zosim Chirtop, Câmpeni, Dr. Stefan Morariu, Dr. Victor Porușiu, Cluj și Petru Checoșes, Apahida — câte 10 cor.; Nicolae Florescu, Ighiu, Eugen P. Pecurariu și Petru P. Barișiu, Cluj, — câte 5 cor.; Dionisiu Truția, Teina, 3 cor.; Dr. Eusebiu R. Roșca, Sibiu, Petru Circo, Ighiu și Aurel Mureșianu, Sucurtard, — câte 2 cor. — 2. *Suprasolviri*: Vasile Ranta Buticescu și Dr. Alexandru Morariu, Cluj, câte 8 cor.; Ioan Pașca, Ceaca, Ioan Bozac, Sâmbotelec, Ioan Dan, Mociu, Vasile Hossu, Ioan Bereșiu, Nicolau Căciulă, Nic. Crainic, Cluj și I. Popescu, — câte 5 cor.; Eliseu Moga, Apahida, Dr. Valer Muste, Lăpușul-ung., Ioan Pop Băbuși, Augustin Cupșa, Bontida, Vincentiu Orășan, Agârbici, Antoniu Mandeal, Dr. Iuliu Bordea, Locot. A. Bianu și George Farago, Cluj, — câte 3 cor.; Iuliu Pop Lujerti și Leonte Pușcariu Cluj, — câte 2 cor.; Ioachim Pop, Băraii, Anania Moldovan, Cara, Vasile Micu, N. Cosma, Eugen Roșescu, Ioan Pop, Cluj, Familia Russu, N. N. — și N. N., — câte 1 cor. — Exprimăm pe aceasta cale adânci mulțămite marinoșilor donatori și tuturor celor ce cu dragoste românească ne sprijinesc în acțiunile noastre. Cluj, 18 Martie 1910. Octavian Costan, prezident. Vasile Pașca, cassar.

ANUNȚ.

Se caută

un architect ori intreprinzetor, care să facă planul și preliminarul de spese pentru repararea bisericii gr. or. române din Remetea-timișană (Temes remete). Doritorii să se adreseze la Iuliu Toldan, paroh.

Pește sărat

— de tot soiul, —

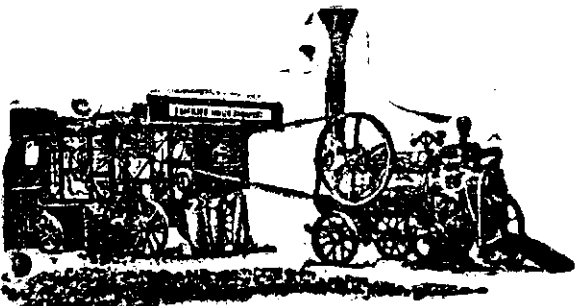
Tarama, Icre roși, Măslina etc. la prețul cel mai ieftin Comandă a se adresa la magazinul de depozit al Băncii de credit ung. (Hittelbank) la Gara din Brașov. Telefon Nr. 32.

DEBRECZENI LAJOS

reparator de mașini

Oradea-mare — Nagyvárad

— Kolozsvári ut 29/43. —

Primește repararea tehnică a orice soi de mașini economice, motoare mănate du aburi, gaz, petrolu, benzin oleiu brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de mori cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de plătere favorabile.

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în **Lugoj, str. Weis nr. 6.**

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Intreprindem și executăm tot felul de lucru și reparaturi ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice pe lângă prețuri moderate.

HERKULES MOTOR VÁLLALAT
BUDAPEST VYACZIUT 30.

ELISMERT LEHIRESEBB
CSÉPLŐKÉSZLETEK
TELJES JÓTÁLASSAL
ÜZEMBEN
BÁRMIKOR
MEGTEKINT
HETŐK.

ELSŐRENDŰ
SZIVÓGÁZTELEPEK
ÜZEMKÖLTSÉG.
LŐERŐ ÓRÁNKINT
KB. 1½-2 FILLÉR
ÜZEMZAVAROK KIZÁRVA.
ÁRJEGYZÉK INGYEN.

S'au ieftinit cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4.—.

100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—.

100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

Róth József mare neguțător de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

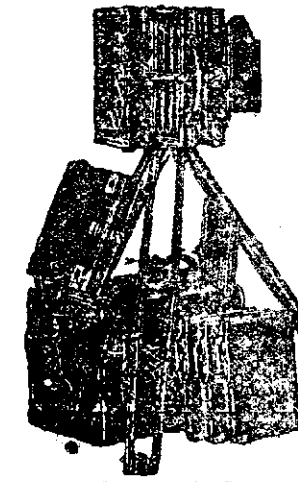
Nr. Telefonul 63.

Pentru fabrici, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

Petry Árpád — mai înainte: —

Weinstock Fülöp orologier și optic, singurul vânzător de mașini de fotografiat «KODAK» în Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.

Mare asortiment de: oroloage de aur, argint, nickel, cu pendulă, deșteptătoare, pentru cancelarie și de Schwarzwald — Mașini de fotografiat și ajustări pentru amatori. Ochelari

veritabili Rodenstock Diaphragma Mare asortiment de sticle periscopice, obiective, lornete, și de alte obiecte optice. — Prăvălia mea îi stă la dispoziția on. public un Refraktometru de Rodenstock (mașină pentru examinarea ochilor) prin ce se știe imediat ce fel de sticle sunt de lipsă. —

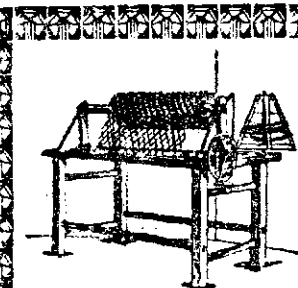
Viticultorii!

Cari vreau să-și treacă vinurile bine și repede să planteze cu vie Delaware și ogoarele și dacă vor întocmi buștenii uscați din vie cu soiul acesta, vor avea o amestecătură de vin așa de bun că-l vor vinde cu bani scumpi

și cât se poate de grabnic. Aceasta o probăm noi cari cultivăm soiul acesta și marii negustori de vinuri cari cumpără recolta chiar de la 100.000 pogoane cu câte 60-80 coroane de hecto. Acum un an încă a dat o recoltă frumoasă (35 hekto de pogon) lipsită de peronospora, fără să fi fost însă stropită.

Cereți lista de prețuri gratis și franco. NAGY GÁBOR, mare proprietar în KÖLY (com. B hor) Poștă, telefon și telegraf in loc. Corespondență română, maghiară, croată, sârbă și germană.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco. Premiat la 6 expoziții.

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 163379.

16 Februarie 1910.

Publicațiune.

A 31-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1894, împrumutul de Lei 120.000.000 se va efectua în ziua de 19 Martie (1 Aprilie) 1910, ora 10 a.m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 922.500 în proporția următoare:

46 titluri de câte	5.000 Lei	230.000
110 » » »	2.500 »	275.000
278 » » »	1.000 »	278.000
279 » » »	500 »	139.500

713 titluri pentru o valoare nominală de Lei. 922.500
Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
S. Quintescu.

Oltoi și vlăstare de vie!

Deja de acum mă angajez pentru expediere pentru toamna anului acesta sau pentru primăvara anului viitor.

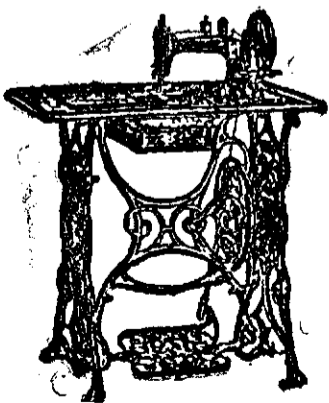
Prin lărgirea stabilimentului meu sunt nevoit a opera în comun în asociație cu proprietarii de vie sau cu neguțătorii.

Correspondență în limbile: română, germană și ungurească. Adresa:

Alexandru Szűcs fiul, proprietar de vie
Bihardiószeg.

STAMM EDE succesor RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Gramofoane și Patefoane veritabile, precum și de cele fără diaphragmă.
Telefon nr. 459.
— Preț curent gratuit. —

Are magazin de mașini de cusut PFAFF de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1909
14 Februarie.

126665694
1142823
51424031
11327100
16026772
11999924
15296433
3187121
5971257
704199
362450
104644114
—
30077344
13787379
392616641

12000000
26380304
3863598
245204570
—
524055
—
—
104644114
392616641

ACTIV

89033916 Reserva metalică Aur 92286033
37631778 „ Trate Aur 38318800
Argint și diverse monete . . . . .
Portofoliu Român și Străin . . . . .
(*)Impr. pe ef. publice 10560200
„ „ „ „ in cont curent 17206777
Fonduri publice . . . . .
Efectele fondului de rezervă . . . . .
„ „ „ „ amortisarea imob. și material
Imobili . . . . .
Mobilier și Mașini de Imprimerie . . . . .
Cheltuieli de Administrațiune . . . . .
Depozite libere . . . . .
„ „ & provizoriu . . . . .
Compturi curanți . . . . .
Compturi de valori . . . . .

PASIV

Capital . . . . .
Fond de rezervă . . . . .
Fondul amortisării imobilelor și material . . . . .
Bilete de Bancă în circulațiune . . . . .
Profituri și perderi . . . . .
Dobânzi și beneficii diverse . . . . .
Compturi curanți . . . . .
„ „ „ & provizoriu . . . . .
Depozite de retras . . . . .

Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%

1910.
6 Februarie. 13 Februarie.

130782489 130604833
1181638 1225884
61898844 59902927
27895510 27766977
11999924 11999924
14925995 14925995
3134621 3134621
5999687 5999687
700139 709139
256577 321336
107496260 107543338
—
25748805 38336307
17145673 16389206
41975162 418860174

12000000 12000000
28187792 28187792
4120826 4120826
266942480 266502260
—
269380 505958
—
107496260 107543338
419175162 418960174

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălatură rufelor cu aburi, în ALBA IULIA, Gyulafehérvár, Széchenyi-u. (lingă biserica călug). Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din brânza aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețurile cele mai moderate.

SLEPÁK A.

orologiar, aurar și giuvaergiu în

Marosvásárhely, Széchenyi-tér nr. 43

Mare depozit de tot felul de orloage de buzunar, de părete, atrnătoare precum și tot felul de giuvaerice de aur și argint. Reparări de orloage și giuvaerice se efectuează prompt.

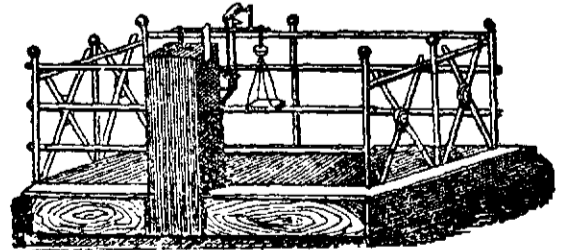
Giuvaere vechi de aur și argint le schimb sau le cumpăr cu cel mai mare preț de zi.

Prima fabrică de cumpene și greutăți din Brașov.

PAUL WIDMANN

Brașov-Brassó,
Korház-u. 62.

Recomandă tot-felul de: cumpene și cântare, balanse-zecimale, centimale și cumpene-pod, precum și greutăți cu prețurile cele mai moderate. - Serviciu conștițios.

Se primesc reparări și antențări din nou.

Pomi de vânzare:

mai multe soiuri excelente de toamnă și primăvară de 2—3—4 ani.

B r a z i,

lufe decorative și plante decorative iernatice, de diferite soiuri etc.

10.000 bucăți de trandafiri,

de 1, 2, și 3 ani, cu trunchia nalt.

In prăvălia mea de flori

(MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR)

se pot căpăta buchete și coroane ocazionale foarte frumoase cu prețuri ieftine.

Catalog de prețuri la dorință se trimite gratis și franco.

Farkas Antal,

mare stabiliment comercial și grădinărie

Cluj—Kolozsvar, Téglás-u Nr. 15—16.

130 bucăți „Musa Ensete”

de 3 ani, bucata cu 6—8—10 coroane.

18.000 bucăți trandafiri (rugi)

soiurile cele mai bune, cu trunchia nalt.

Primum atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scoabirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvar, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii dia: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvar, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagymobén, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

BALOG GEZA

Depozit de biciclete și mașini de cusut, atelier de reparat.

Vârșeț — Versecz, str. Deák Ferencz Nr. 3.

Filiale: Becicherecul mare, Fő-ut și colțul str. Martinitz.

Depozit de totfelul de mașini de cusut și biciclete din țară și din străinătate precum și totfelul de părți de-ale acestora cu prețuri foarte ieftine.

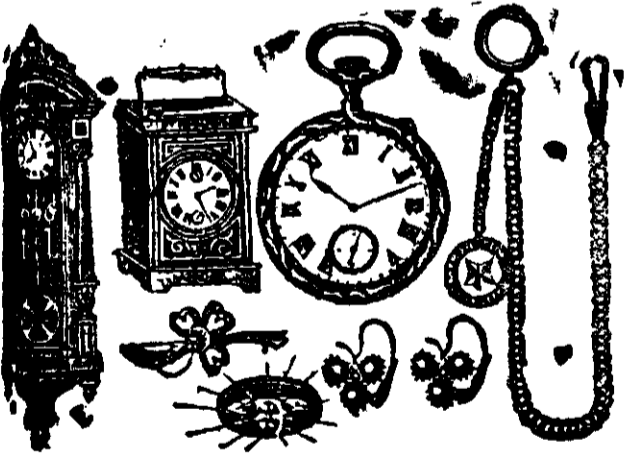
Atrag tot odată atențiunea on. public asupra celor mai bune ace ale mele pentru mașini de cusut.

Reparaturile se efeptuiesc prompt și ieftin.

Garanție pe 6 și 10 ani.

OSIF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

Cea mai ieftină surasă de cumpăra a totfelul de orloage de buzunar și de părete și orloage deșteptătoare, precum și articii optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de bransa aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

Primul institut sudungar de auritură artistică a lui E. I. SPANG

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— iconostasuri, altare — amvoane, jertfelnicuri, —

primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în bransa aceasta.

ROTH JÓZSEF

măestru de sculptură în piatră,

Segesvár, Sellergasse

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte, din diferită marmoră granit, syenit, labrador și peatră tare de arină, etc. cu prețurile cele ma. moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea. Schițe și preliminar de spese stau fr. la dispoziție.

Fondată în 1885.

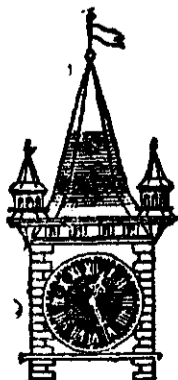
Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică pe clasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta

Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.

— Prăvălia: V., strada Váczl nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani clasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre,
dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

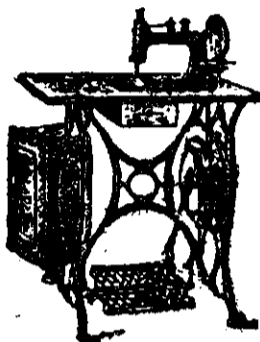
Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesse între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. —
Comandele se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Reparații de mașine de cusut și gramofone
se execută mai bine și mai ieftin, la

ANTON KATZKY mehanic
TEMESVÁR - BELVÁROS, Prinz - Eugen - gasse.

Mașini de cusut SINGER I-a clasă 28 fl.
" " " folosite, cu 10 fl.
Mare asortiment de GRAMOFOANE și
PLĂCI în limba română
nească, germană, sârbească
și ungurească.

FONOGRAF familiar dela 5 fl. în sus.
PLĂCI cu 1 fl. 25 cr. bucata. ACE de cusu
200 bucăți cu 25 cr. — ALBUM pentru plăci.
— PLĂCI FOLOSITE SE SCHIMBA. —
Depozit de COARDE și alte obiecte necesare.

ZOMBOR ȘANDOR

ortoped și fabricant de
instrumente medicale.

Am onoare a aduce la cunoștința on. domni medici, că am
deschis în Oradea-mare—Nagyvárad Uri utca nr. 26,
un atelier pentru instrumente medicale,

conform cerințelor mo-
derne de azi, unde se
pregătesc tot-felul de
instrumente specialiste
și alte mașini de bransa
aceasta și primese și
repararea, - ascuțirea,
lustruirea și nichelarea
acestora. — Pregătesc
după cel mai nou sis-
tem aranjamente de
spital, mese pentru

operație și pentru exa-
minare, du spuri pentru
instrumente speciale și
de legat, precum și
membre artificiale ma-
șini orthopede pentru
umblat și pentru în-
dreptarea corpului, etc.
corsete artificiale ș. a.
Comandele din provin-
cie se execută prompt
și conștiințios. —

„TIMIȘIANA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1885.

Centrala în Timișoara oraș (Belváros) Piața Balázs No. 1. (Palatul Mocsonyi).
Filiale în Buziaș și în Recas.

Telefon pentru centrală Numărul 510.

Telefon pentru „STANDARD” No. 1028.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari
eliberează libele. — Administrează depuneri cu
casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea
sumei depuse 4¹/₂% și 5% interese, fără
nici o detrager.

După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10,000 Coroane, după starea cassei
se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cam-
biale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de
închiriat și pe proprietăți de pământ.

Administrează agentura generală pentru
Ungaria de sud a societății de asigurare

„STANDARD”.